MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF
JOSEPH R. MICALLEF

Seduta tad-9 ta' Lulju, 2008

Citazzjoni Numru. 838/2006

Audrey Rose **BORĠ** u żewġha l-Avukat Joseph G. Borġ
bħala parteċipi fil-komunjoni tal-akkwisti

vs

Daniel **SCIBERRAS**

Il-Qorti:

Din hija deċiżjoni dwar talba magħmla mill-avukat tar-rikorrenti waqt is-smigħ tal-21 ta' Mejju, 2008, biex il-Qorti tordna t-tneħħija mill-atti tar-Rikors Maħluf tar-Risposta mressqa mill-intimat fil-15 ta' Mejju, 2008, u biex tqis lill-istess imħarrek kontumaċi għall-finijiet kollha tal-liġi;

Rat il-verbal tas-smigħ tal-21 ta' Mejju, 2008;

Semgħet ix-xhieda mressqin mill-intimat waqt is-smigħ tad-19 ta' Ġunju, 2008;

Semgħet it-trattazzjoni tal-avukati tal-partijiet;

Rat l-atti rilevanti tal-kawża;

Rat id-degriet tagħha tad-19 ta' Ġunju, 2008, li bih ħalliet il-kawża għal-lum għad-deċiżjoni dwar il-kontumaċja tal-intimat imħarrek;

Ikkunsidrat:

Illi din hija azzjoni għal ħlas ta' danni mġarrba mill-attriċi wara allegat ħbit li seħħ fuqha min-naħa tal-imħarrek f'Diċembru tal-2002;

Illi l-kawża nfetħet fit-13 ta' Settembru, 2006, u b'degriet tagħha tat-28 ta' Settembru, ta' dik l-istess sena[1], l-Qorti ordnat in-notifika lil-intimat u tat direttivi oħra lill-atturi għat-tressiq tal-provi min-naħa tagħhom;

Illi wara xi tentativi li ma kellhomx eżitu pożittiv, n-notifika tal-atti tal-kawża saru fil-5 ta' Novembru, 2007, f'idejn omm l-imħarrek;

Illi fit-3 ta' April, 2008[2], billi sa dak inhar ma kienet tressqet l-ebda Risposta min-naħa tal-imħarrek u billi l-atturi kienu wettqu dak li ordnatilhom il-Qorti dwar it-tressiq tal-provi, il-Qorti ordnat li l-kawża titqiegħed fuq il-lista għas-smigħ tat-23 ta' April, 2008, fid-disgħa ta' filgħodu;

Illi l-atturi laqgħu n-notifika wkoll tal-Avviż tas-Smigħ, iżda l-intimat ma kienx notifikat. Saret notifika wara l-ħinijiet legali u l-intimat laqa' n-notifika fit-8 ta' Mejju, 2008[3];

Illi fil-15 ta' Mejju, 2008, l-imħarrek ressaq Risposta li biha laqa' għat-talbiet attriċi;

Illi l-kwestjoni quddiem din il-Qorti hija dik li tirrigwarda l-kontumaċja tal-imħarrek u mhux is-siwi tan-notifika lilu tal-atti tal-kawża. Fl-ebda waqt, fir-rikors tiegħu ma jissemma

[1] Paġġ. 18 – 9 tal-proċess
[2] Paġ. 30 tal-proċess
[3] Riferta f'paġ. 34 *tergo* tal-proċess

li n-notifika ma kinitx sewwa, u l-atti tal-kawża nfushom ma jagħtu l-ebda ħjiel li sata' tassew kien hemm xi ħaġa irregolari fin-notifika tal-atti tal-kawża li saret lil ommu[4]. Għalhekk, din il-Qorti sejra tillimita ruhha għall-konsiderazzjoni tal-ġustifikazzjoni tal-kontumaċja;

Illi, kif ġie deċiż minn dawn il-Qrati għadd ta' drabi, il-kontumaċja m'għandhiex titqies bħala stqarrija jew ammissjoni min-naħa tal-imħarrek għal dak li jkun qiegħed jintalab jew jiġi allegat kontrih mill-parti attriċi: għall-kuntrarju, il-kontumaċja tqieset bħala kontestazzjoni[5], u l-bdil li sar fil-ligi procedurali fl-artikolu 158 bl-Att XXIV tal-1995 jidher li jtenni din il-fehma. Min-naħa l-ohra, l-istitut tal-kontumaċja huwa msejjes fuq il-presuppost li l-imħarrek, bin-nuqqas tiegħu li jwieġeb għax-xilja u t-talba tal-parti attriċi, ikun wera dispett lejn is-sejħa tal-Qorti biex jidher quddiemha, liema dispett il-liġi tħares lejh bħala għamil li jistħoqqlu piena – dik li ma jkunx jista' jindaħal fit-tressiq ta' provi – bħala element ta' disordni soċjali[6];

Illi fuq ix-xaqliba l-oħra, u minħabba l-effett irriversibbli li l-kontumaċja ġġib magħha, il-Qrati tagħna ddeċidew li r-rigorosita' tal-proċedura għandha tiġi applikata u mfissra b'mod restrittiv fis-sens li fejn il-Qorti tkun soddisfatta li ma kien hemm l-ebda nuqqas volut min-naħa tal-persuna mħarrka li jista' jammonta għal ħtija, m'għandu jkun hemm l-ebda diffikulta' li l-kontumaċja titqies ġustifikata[7];

Illi l-prinċipji li jirregolaw jekk il-kontumaċja hijiex bi ħtija jew le, ġew għadd ta' drabi mfissra u elenkati. Il-prinċipji huma li: (a) il-kontumaċja mhix ġustifikata jekk kienet volontarja; (b) jew jekk kienet kolpuża[8]; (ċ) li jeħtieg li biex tkun ġustifikata tiġi murija raġuni ġusta għas-sudisfazzjon tal-Qorti; (d) liema raġuni ġusta trid tissarraf f'impediment leġittimu; (e) li tali impediment irid ikun

[4] Ara x-xhieda tal-Marixxal Raymond Falzon 19.6.2008, f'paġġ. 51 – 2 tal-proċess
[5] Ara App. Ċiv. : **6.11.1959** fil-kawża fl-ismijiet ***Ġerada vs Attard*** (Kollez. Vol: **XLIII.i.545**)
[6] Ara App. Kumm.: **21.5.1993** fil-kawża fl-ismijiet ***Vella pro et noe vs Vella*** (Kollez. Vol: **LXXVII.ii.170**)
[7] P.A. **4.7.1991** fil-kawża fl-ismijiet ***Vella pro et noe vs Ellul*** (Kollez. Vol: **LXXV.iii.729**)
[8] Ara App. Inf.: **3.5.1943** fil-kawża fl-ismijiet ***Merċieca vs Mifsud*** (Kollez. Vol: **XXXI.i.738**) u App. Inf. : **29.11.1958** fil-kawża fl-ismijiet ***Ċilia vs Farruġia*** (Kollez. Vol: **XLII.i.811**) u l-kawżi hemm imsemmija

indipendenti mir-rieda tal-persuna kontumaċi; minbarra dan, (f) sabiex żball ikun meqjus bħala impediment leġittimu, irid ikun żball invinċibbli b'mod li (ġ) l-impediment leġittimu li jżomm lill-parti milli tressaq id-difiża tagħha irid ikun dik li bnadi oħra ssejħet bħala *una necessita' impellente di chiamata ad altri doveri imprescindibili*; u (ħ) li l-impossibilita' li l-imħarrek jikkontesta t-talba jew li jidher għas-subizzjoni trid tkun gravi u fiżika, u eċċezzjonalment biss, waħda morali[9];

Illi sa minn dejjem, il-Qrati tagħna qiesu li jagħmlu differenza bejn il-kontumaċja ta' tort u dik ġustifikabbli. Huma ssoktaw b'din il-linja wkoll sa żminijiet riċenti u ddistingwew bejn il-konvenut li juri disinteress assolut u l-ieħor li juri kull fehma li jikkontesta l-kawża u li ma laħaqx għamel dan għal raġuni li ma kienx jaħti għaliha[10];

Illi dwar x'iwassal lil kontumaċja biex titqies bħala waħda kolpuża, din il-Qorti tagħmel riferenza għal dak li qalet il-Qorti tal-Appell f'sentenza tagħha tas-**7 ta' Marzu, 1994**, fil-kawża fl-ismijiet Joseph Delceppo vs Onorevoli Raymond Bondin *et*[11], fejn ingħad li "il-kolpa tikkonsisti fl-omissjoni tal-konvenut li, in konformita' mad-doveri imposti mil-liġi, jonqos li jagħmel l-arranġamenti neċessarji, fid-dar u fil-post tax-xogħol, biex jaslu għandu l-ittri reġistrati li jaslulu, jew meta jagħmel dawk l-arranġamenti imbagħad jonqos li jsir jaf b'dak li suppost ikun jaf. . . Il-każijiet fejn ikun hemm nuqqasijiet pruvati tat-terzi persuni li jircievu l-atti bil-posta, jitolbu konsiderazzjoni oħra, u li jridu jiġu risoluti skond il-konkretezza ta' kull każ". F'dik l-imsemmija sentenza l-Qorti kienet tenniet b'enfasi li l-liġi, fl-artikolu 187 tal-Kap 12, tqiegħed dmir fuq iċ-ċittadini kollha li jaqgħu taħt il-ġurisdizzjoni tagħha li jaraw u jassikuraw li dawk il-persuni kollha li jgħixu magħhom fid-dar fejn joqogħdu jikkonsenjawlhom l-ittri li jirċievu. Dwar dan jidher li l-Qorti tal-Appell, fi żminijiet aktar qrib dehrilha li kien wasal il-

---

[9] Ara, per eżempju, App. Ċiv.: **12.12.1975** fil-kawża fl-ismijiet ***Paul Grixti vs Direttur tax-Xogħlijiet Pubbliċi*** (Mhix pubblikata); u P.A.: **27.2.1995** fil-kawża fl-ismijiet ***Naudi Montaldo noe vs Xuereb*** (Kollez. Vol: **LXXIX.iii.1214**)

[10] P.A.: **9.12.1993** fil-kawża fl-ismijiet ***G. Beacom vs A. Spiteri Staines*** (Kollez. Vol: **LXXVII.iii.195**)

[11] Kollez. Vol: **LXXVIII.ii.28**

waqt li ttenni din il-linja ta’ ħsieb fil-qies dwar jekk persuna hijiex kontumaċi bi ħtija jew le[12];

Illi f’din il-kawża, l-imħarrek jgħid li huwa ma kienx jaf li kienet infetħet kawża kontrih għaliex ommu ma għaddietlux l-atti tal-kawża. Ommu, min-naħa tagħha[13], tgħid li dak iż-żmien binha ma kienx qiegħed jgħix id-dar u meta aktar ’il quddiem reġa’ beda jgħix hemm, insiet tgħidlu bihom u għadda inutilment iż-żmien. Jekk dan huwa tassew il-każ dan ikun ifisser biss li l-imħarrek m’huwiex qiegħed jagħti raġuni pożittiva għall-ġustifikazzjoni tal-kontumaċja tiegħu. Il-kwestjoni ta’ ħabi (jekk huwa l-każ) min-naħa ta’ terzi persuni tal-att ġudizzjarju notifikat ma jikkwalifikax bħala ġustifikazzjoni tal-kontumaċja, imma jirrigwarda s-siwi tan-notifika. Kif ingħad qabel, l-istħarriġ waħdieni li qegħda tagħmel din il-Qorti f’din is-sentenza huwa dwar jekk l-imħarrek weriex li għandu raġuni tajba biex jitħalla jsaffi l-kontumaċja tiegħu;

Illi l-Qorti ssib li, fid-dawl tal-prinċipji hawn fuq imsemmija, ma ngħatatx raġuni tajba biżżejjed biex tħalli lill-intimat jissana l-kontumaċja tiegħu, bla ħsara ta’ kull jedd ieħor li l-liġi proċedurali tagħtih biex iressaq, fil-waqt xieraq, is-sottomissjonijiet tiegħu għall-każ;

Ghal dawn ir-raġunijiet, għalhekk, il-Qorti qiegħda tiddeċiedi billi:

Tiddikjara li l-imħarrek Daniel Sciberras waqa’ kontumaċi u ma tax lill-Qorti raġuni tajba biżżejjed biex tħallih iressaq it-Tweġiba tiegħu għat-talbiet attriċi;

Tordna wkoll it-tneħħija mill-atti talkawża tat-Tweġiba li huwa ressaq bla permess u wara ż-żmien mogħti lilu mil-liġi;u

U **tħalli l-kawża** għall-kontinwazzjoni għas-smigħ tat-2 ta’ Ottubru, 2008, tissejjaħ fid-9.30 ta’ filgħodu.

---

[12] App. Ċiv. **28.1.2005** fil-kawża fl-ismijiet ***Noel Calleja et vs MiddleseaValletta Life Insurance Co Ltd***
[13] Ara x-xhieda tagħha f’paġġ. 55 – 7 tal-proċess

Moqrija

< Sentenza In Parte >

---------------------------------TMIEM---------------------------------